

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER 6.ÜNİTE: YAŞAYAN DEMOKRASİ ÜNİTE KAVRAMLARI

DEMOKRASİ: Halkın kendi kendini yönetmesi esasına dayanan yönetim biçimidir.

Demokrasilerde halk yöneticilerini kendisi seçer. Hak ve özgürlükler yasalarla güvence altına alınmıştır.

DEMOKRASİNİN İLKELERİ:

1- Milli Egemenlik: Demokrasilerde **egemenlik millete aittir.** Millet bu hakkını seçtiği **milletvekilleri aracılığıyla** kullanır.

2- Özgürlük: İnsanın doğuştan sahip olduğu temel haktır. **Özgürlük, bireyin başkalarına zarar vermeden istediği her şeyi yapabilmesidir.**

3- Eşitlik: Tüm insanlar kanunlar önünde eşittir. Yasalar din, inanç, cinsiyet ayrımı olmadan herkes için aynı uygulanır.

4- Çoğulculuk: Demokrasilerde farklı görüşlerin, farklı siyasi partiler ile temsil edilmesine çoğulculuk denir. Çok partili siyasal düzenle çoğulculuk uygulanmaktadır.

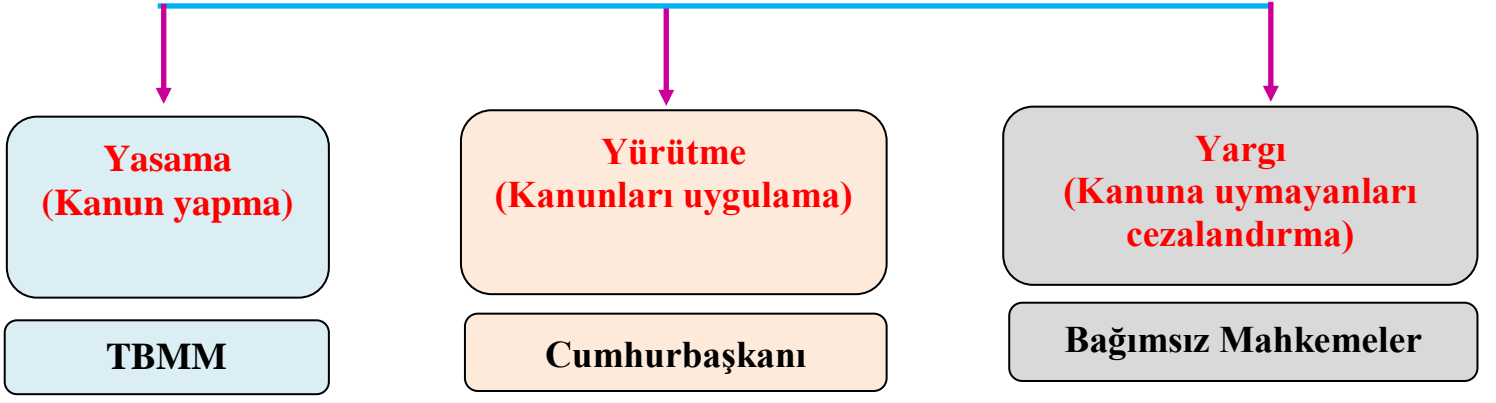
5- İnsan Haklarına Saygı: Demokratik yönetimler insan haklarına saygılıdır. **Temel hak ve özgürlükler anayasa ile güvence altına alınmıştır.**

6- Katılımcılık: Yurttaşlar ülke yönetimine farklı yollarla katılır, **yönetim kararlarında etkili olmak için sivil toplum kuruluşları kurarlar.**

YÖNETİM BİÇİMLERİ

YÖNETİM BİÇİMİ	FAALİYETLERİ
MONARŞİ (TEK KİŞİ YÖNETİMİ)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Hâkimiyetin tek kişide toplandığı yönetim biçimidir. ❖ Yönetimde kral, padişah, hükümdar, imparator gibi isimler yer alır. ❖ Yasa koyma, yargılama, vergi toplama, savaş ve barış'a karar verme yönetimdeki tek kişinin hakkıdır. ❖ Suudi Arabistan, Katar, Bahreyn, Umman Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) örnektir.
OLİGARŞİ (ÇOK KİŞİLİ YÖNETİM)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Hâkimiyetin belirli bir grubun elinde olduğu yönetim şeklidir. ❖ Yönetimdeki grup, askeri, siyasi ve maddi bakımdan ileri kişilerden oluşur. ❖ Az sayıda insan yönetimde söz sahibidir. ❖ Cezayir, Irak, Suriye örnektir.
TEOKRASİ (DİNİ YÖNETİM)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Din kurallarına göre hâkimiyetin tanrıya ait olduğu yönetim biçimidir. ❖ Yapılan işler tanrı adıdır. Bu sebeple yöneticiler eleştirilemez. ❖ Yönetenler insanlara karşı değil, tanrıya karşı sorumludur. ❖ Vatikan (İtalya Roma şehrinde) örnektir.
CUMHURİYET (HALK YÖNETİMİ)	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Egemenliğin kaynağının millete ait olduğu yönetim şeklidir. ❖ Seçim önemli unsurdur. Devleti yönetecek kişiler, seçimle iş başına gelir. ❖ Seçme ve seçilme hakkı millete aittir. ❖ Demokrasinin en iyi uygulandığı yönetim biçimidir.

DEVLET ORGANLARI (ÜLKEMİZİN YÖNETİM BİÇİMİ)

TBMM'nin Görev ve Yetkileri:

- Kanun yapmak, değiştirmek ve kaldırmak
- Genel ve özel af ilanına karar vermek
- Para basılmasına karar vermek
- Savaş ilanına karar vermek

Cumhurbaşkanının Görevleri:

- ➡ TBMM'yi toplantıya çağırmak
- ➡ TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar vermek
- ➡ Kendi yardımcılarını ve bakanları atamak ve görevine son vermek
- ➡ Çeşitli sebeplerle kişilerin cezasını kaldırmak veya silmek
- ➡ Uluslararası anlaşmaları onaylayıp yayınlamak
- ➡ Üniversite rektörlerini seçmek

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ:

2018'de yapılan seçimlerle **Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'ne geçilmiştir.** Bu sistemde başbakan ve bakanlar kurulu kaldırılmış, **cumhurbaşkanı yardımcıları ve cumhurbaşkanlığı kabinesi** (hükûmeti) getirilmiştir.

Yürütmenin başı olan cumhurbaşkanı, anayasanın kendisine verdiği yetkilerle atadığı **cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlardan oluşan cumhurbaşkanlığı kabinesi** ile ülkeyi yönetir.

CİMER (Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi):

Halkın istek, şikâyet ve düşüncelerini almak ve **sorunlarına çözüm bulmak** için kurulmuştur.

KUVVETLER AYRILIĞI (Güçler Ayrılığı):

Devletin gücünün ve görevlerinin yasama, yürütme ve yargı organları arasında dağılmasına, başka bir deyişle kuvvetler ayrılığı yasama, yürütme ve yargı güçlerinin birbirlerinin görev alanlarına müdahale etmeden ayrı ayrı çalışmasıdır.

KUVVETLER BİRLİĞİ (Güçler birliği):

Devlet organları olan yasama, yürütme ve yargı güçlerinin tek bir kişide toplandığı devlet yönetim modelidir.

SIYASİ PARTİ: Siyasi görüşlerini ve programlarını devlet yönetimine uygulayabilmek için seçim yoluyla yönetime gelmeye çalışan teşkilatlardır.

REFERANDUM (Halk Oylaması):

Halkın türlü siyasi ve toplumsal sorunlar karşısında olumlu veya olumsuz görüşünü belirlemek için başvurulmuş bir oylamadır.

PROPAGANDA: Siyasi partilerin liderlerini, düşüncelerini, yapmak istedikleri çalışmaları seçmenlere tanıtmaya çalışmasıdır.

SİVİL TOPLUM KURULUŞU (STK):

Ortak bir amaç için gönüllü insanların bir araya gelerek oluşturduğu kuruluşlardır.

Dernek, sendika, vakıf, Oda (Birlik)'lar örnek verilebilir.

KAMUOYU: Herhangi bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesidir.

Televizyon, radyo, gazete, dergi, sinema gibi kitle iletişim araçları kamuoyu oluşmasında etkilidir.

MEDYA: Gazete, dergi, radyo, televizyon ve Genel Ağ (internet) gibi kitle iletişim araçlarıdır.

ETKİN VATANDAŞ: Anayasamızda haklarının korunduğunu bilen ve haklarını kullanıp sorumluluklarını yerine getiren kişidir.

HAK: Kişinin bir şeyi yapabilme yetkisidir.

SORUMLULUK: Kişinin üzerine aldığı görevi yerine getirmesidir.

ANAYASADAKİ TEMEL HAK ve ÖZGÜRLÜKLER:

1- Temel Hak Ve Hürriyetlerin Niteliği

(madde-12): Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

2- Kişi Dokunulmazlığı Hakkı

(madde 17): Kişinin vücut bütünlüğünün korunmasıdır. Kişi dokunulmazlığı hakkı ile bireyin yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı devlet tarafından güvence altına alınmıştır.

3- Özel Hayatın Gizliliği (madde 20):

Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

4- Haberleşme Hürriyeti (madde 22):

Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. **Haberleşmenin gizliliği esastır.**

5- Yerleşme ve Seyahat özgürlüğü (madde 23):

Herkes, yerleşme ve seyahat hürriyetine sahiptir. Yerleşme hürriyeti, **suç işlenmesini önlemek, sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak, sağlıklı ve düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek ve kamu mallarını korumak; seyahat hürriyeti, suç soruşturma ve kovuşturması sebebiyle ve suç işlenmesini önlemek amaçlarıyla kanunla sınırlanabilir.**

6- Din ve vicdan özgürlüğü (madde 24):

Herkesin kendi vicdanı uyarınca bir din ya da inanca inanma ya da inanmama, gereklerini yerine getirme serbestliğidir.

7- Düşünce özgürlüğü (madde 26):

İnsanın özgürce düşünmesi, düşündüğünü ifade edebilmesidir. Düşüncesini geliştiren insan bilim, sanat ve edebiyatta yeni ürünler ortaya koyabilir.

DARBE: Milletın iradesine karşı girişilen hareketlerdir.

HATUN: İlk **Türk devletlerinde** yöneticilerin eşleri olan kadınlardır.

TERKEN: **Büyük Selçuklu** Devletinde **yönetici** konumundaki **kadınlara** verilen unvandır.

SULTAN: **Osmanlı Devletinde** hem padişaha hem de **padişah eşleri ve kızlarına** verilen unvandır.

POZİTİF AYRIMCILIK: Ülkemizde **kadınların her alanda** daha **etkin hâle** gelmesini **sağlamak ve onları desteklemek** amacıyla yapılan uygulamadır.

CİNSİYET AYRIMCILIĞI: Bireylere **cinsiyetlerinden dolayı toplumda** **adaletsiz bir şekilde** davranılmasıdır.

HAZIRLAYAN: Mustafa KARAKUŞ

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>

YOUTUBE HESABIM:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

WHATSAPP HESABIM

<https://whatsapp.com/channel/0029VaA9Dzy4o7qDiBoEdD0z>